

Veranderingen in het leven van de Blauwe Reiger

Door Frits van Daalen

Wij zouden bovenstaande titel ook anders kunnen zeggen: 'Wordt de Blauwe Reiger een vogel van de grote stad?' Waarop wij deze uitspraken baseren, zal wellicht in het hier onderstaande duidelijk worden.

Wij hebben allemaal de Blauwe Reiger gekend als de trouwe visser van ons wijde polderland. Hij was daarbij moeilijk te benaderen en moest meestal van menselijke bemoeienissen weinig hebben. Tegelijkertijd met de inkrimping van zijn foerageergebieden, meestal door aanleg van wegen en nieuwbouwwijken, werd de Blauwe Reiger gedwongen dichter tot de mensen te komen.

Hij is als zodanig een vertrouwd beeld geworden langs de autosnelwegen. De rijdende auto's ervaart hij absoluut niet meer als een gevaar, stopt men echter dan gaat hij in de regel op de wieken. Ook hier is echter de laatste twee jaar verandering in gekomen, het kan nu voorkomen dat hij blijft staan of hoogstens wegloopt en een stukje verderop weer gaat rusten of vissen. De Blauwe Reiger past zich dus blijkbaar aan in onze sterk veranderende wereld. Deze gedwongen aanpassing neemt meer en meer toe.

Het begon, zover mij bekend, in het vroege voorjaar (februari) 1972, toen ik wel 4 à 5 reigers waarnam vissend aan de Schotersingel, midden in de stad Haarlem, dicht bij het station en nog geen 30 meter van drukke kruispunten waarover het spitsuurverkeer zich haastte.

Dit voorval bevreesdde mij destijds bijzonder. Nu, voorjaar 1974, zijn er echter veel meer gevallen bekend van Blauwe Reigers die in de stad foerageren. Met name in Schalkwijk (een nieuwbouwwijk van Haarlem) heeft een Blauwe Reiger in december 1973 de vijvertjes met goudvissen leeggegeten van de Portugalstraat 15 en 17. Deze vogel werd diezelfde dagen slapend aangetroffen op de schoorsteen van beide percelen! Dat dit niet een individueel exemplaar is, bewijst

Blauwe Reigersociëteit, Kleverlaan, gem. Bloemendaal, vrijwel in de bebouwde kom, oktober 1972.

Foto: Frits van Daalen

het gezamenlijk slapen van 5 exemplaren op een flat in de nabijgelegen Duitslandlaan in november 1973.

Verder zijn er exemplaren nog dieper in de binnenstad waargenomen; een Blauwe Reiger viste een vijvertje leeg in een tuintje van enkele vierkante meters groot aan de Brouwersvaart. Mijzelf overkwam het dat ik lopend langs de Leidsevaart, ter hoogte van de Stadsschouwburg, om tien uur 's avonds een Blauwe Reiger onder de brug vandaan zag vliegen. Hij zal daar naar alle waarschijnlijkheid in het donker hebben staan vissen. Vele Haarlemmers hebben daartoe hun vijvertjes met goudvissen afgedekt met gaas, dit blijkt echter in vele gevallen niet afdoende te zijn. De nieuwste methode is het spannen van fijne nylonraden; deze kunnen zij naar alle waarschijnlijkheid in het nachtelijk duister niet zien. Dat dit gedrag van de Blauwe Reiger ook in andere delen van ons land voorkomt, illustreert een artikeltje in 'De Gooi en Eemlander' van 26 maart 1974 (met foto). De bewoners aan de rand van de heide te Laren (N.H.) — een betrekkelijk droog gebied — kregen bezoek van een Blauwe Reiger. Deze specialiseerde zich in het vangen van vis uit hun aangelegde vijvers, terwijl hij er pleegt te rusten en te overnachten op de daken.

Taapken meldde mij dat het wegvissen van goudvissen uit vijvertjes in Hilversum-Zuid de laatste jaren ook steeds vaker wordt waargenomen en in het voorjaar van 1973 werd een Blauwe Reiger op een dak in de Hollandsche Rading waargenomen (mevr. Paulien Bats-Bredouw).

In 'Vanellus' (jrg. 27, pag. 8) werd melding gemaakt van een Blauwe Reiger die in het donker viste in de oude jachthaven van Sneek en daarbij gebruik maakte van licht van straatlantaarns. Hetzelfde werd ook enkele jaren geleden te Leeuwarden vastgesteld.

In het najaar van 1973 nam J. C. Golsteijn vissende Blauwe Reigers aan de Valentijnkade, aan het eind van de Molukkenstraat te Amsterdam, waar. Meer dan eens kwamen die daar ook vissen in het schijnsel van de straatlantaarns. Strijbos komt op het fenomeen terug in 'Vanellus' (jrg. 27, pag. 59-61) en schrijft dat de houding van de mens ten opzichte van de dieren van grote betekenis kan zijn voor hun gedrag. Ook mej. A. Boot, Gouda deelt het opvallende tamme gedrag van Blauwe Reigers in Gouda mee, vooral langs de Goudseweg bij Stolwijkersluis. 's Avonds scharrelen ze soms tussen de geparkeerde auto's en gedragen zich bijzonder mak. Hierover berichtte ook de Goudsche Courant van 6 februari 1974 (met foto).

Ofschoon dan toch reeds jarenlang de Blauwe Reigers de goudvissen uit de tuinvijvers bij Hilversum, Baarn en Bilthoven halen, blijkt de vertrouwelijkheid van de Blauwe Reiger nu toch wel een echt opvallend verschijnsel te zijn geworden. Vooral het neerstrijken op daken moet toch als iets nieuws beschouwd worden. Nu zullen er wellicht lezers zeggen, dat gebeurt bij ons ook in de buurt. Welnu... weest u zo vriendelijk en geef dat dan door aan ondergetekende en bezin u tevens eens op de volgende vragen en suggesties: (deze zijn voornamelijk gebaseerd op de gegevens die de heer A. A. Blok heeft verstrekt in zijn artikel 'De Blauwe Reigers in Nederland. Wel of wee? II', jrg. 21, pag. 364).

Hij spreekt hierin o.a. over de gevolgen van de vergiftiging door pesticiden bij Blauwe Reigers.

1. Zijn de 'verstedelijkte Blauwe Reigers' wel in optimale conditie?
2. Hangt bovengenoemde foerageermethode wellicht samen met het onvermogen van deze exemplaren om op normale wijze te foerageren. Is dit mogelijk al één van de gevolgen van de aantasting van het zenuwstelsel, waarover de heer Blok schrijft? Of houdt het direct verband met de afgelopen zachte winters?
3. Is het u, in het enige winterse weekend in november 1973, ook opgevallen, dat de reigers er dadelijk zo 'verkleumd' bijstonden?
4. Kent u misschien bij u in de omgeving een zogenaamde 'reigersociëteit'? Dit is een vaste verzamelplaats van Blauwe Reigers waar de aantallen kunnen oplopen tot tientallen exemplaren (voornamelijk in de herfst en in de winter tot in het vroege voorjaar). Dan graag opgave van de plaats met aantallen (zie ook T. R. Birkhead 1973): 'Observation at a standing-ground adjoining a heronry'. Naturalist 924: 13-19 en T. R. Birkhead (1973): 'A winter roost of Grey Herons'. British Birds 66: 147-156.

● Frits van Daalen, Leidseplein 7 rood, Haarlem.